

OBSAH:

1. Děti nikoho (Nenies infanoj)
2. Barvy ráje (Koloroj de paradizo)
3. Osobní altruismus (Egoisma altruismo)
4. Válka a co bylo dál (Milito kaj kiel plu?)
5. Když trpělivě vydržíte (Se vi pacience eltenos)
6. Hvězda Dobré Naděje (Stelo de Bona Espero)
7. Pramen, most a hora (Fonto, ponto, monto)
8. Kdy odejdete?! (Kiam vi iros for?!)
9. Samideáni proti dětem (Samideanoj kontra infanoj)
10. Dobro v pekle (Bona infero)
11. Zlato (Oro kaj bonkoro)
12. Pstruzi, pštrosi a dobytek (Trutoj, brutoj, strutoj)
13. Dětská rasa (Infana raso)
14. Zelená lokomotiva (Verda lokomotivo)
15. Dobrovolníci dobré vůle (Volontuloj de bona volo)
16. Zde se hovoří esperantsky (Esperanto parolata)
17. Naše děti (Niaj infanoj)
18. Pětset stromečků (Kvincent arbidoj)
19. Slovo autora knihy Romana Dobrzyńskiego
20. Slovo vnuka tvůrce mezinárodního jazyka Ludvíka C. Zaleski-Zamenhova
21. A teď, Josefe! (Kaj nun Jozefo!)

1. DĚTI NIKOHO

Do **Bona Espero** přijel cirkus. Z nákladáčku plného vánoční hudby vyskákali šašci a za nimi šel s ranečkem na zádech stařec červeně oblečený, kterému tady v Brazílii říkají Otec Noel a v jiných zemích Svätý Mikuláš, Santa Claus, Děda Mrazík, atd. Tato skupinka bavila děti a nakonec rozdali dárky. Hlavní roli tam hrál Luis Pereira.

Dětský domov **Bona Espero** (=Dobrá Naděje) vznikl po vizionářském snu pana *Arthur Vellozy*: „Vychovávej nové generace! Dej šanci dětem bez rodinného zázemí! Vyučuj mladé lidi k etice, solidaritě a bratrství! Žij v komunitě lidí se stejnými ideály! Žij s přírodou, z přírody, respektuj ji a živ se přírodními produkty. Příroda bohatě odplácí lidem, kteří ji milují a věrně respektují zákony rostlin.“

Rozhovor vede pan Roman Dobrzyński, autor knihy z roku 2009, odpovídá paní **Ursula Grattapaglia**, nynější ředitelka dětské vesničky, a její manžel **Giuseppe Grattapaglia**. Vesnička má dnes 10 budov, necelých 10 kilometrů čtverečních pozemků, vlastní polní letiště, kde v době před stavbou nového hlavního města *Brasília* přistál také brazilský prezident *Juliscelino Kubíček* (*Juscelino Kubitschek de Oliveira*) českého původu a vyslovil proroctví, že v regionu *Alto Paraíso* bude jednou stát mezinárodní město. Vesnička má 43 trvalých obyvatel, z toho 23 chlapců a děvčat s trvalým domovem v **Bona Espero**, další děti denně dojíždějí do školy na statku v **Bona Espero** z okolních usedlostí. Je to vlastně brazilské občanské sdružení s právní subjektivitou, založené v roce 1957 a v současnosti (2011) s mezinárodním vedením. Mimochodem, hlavní město Brazílie bylo postaveno na základě vizionářského proroctví svatého Jana Boska sto let před tím, než se brazilská vláda rozhodla toto město vystavět. Kniha je strhujícím příběhem italsko-německé rodiny pracující po desetiletí pro opuštěné děti ve třetím světě.

Ursulo, prosím představte Luise

Když jsme přišli poprvé, bylo to na Vánoce 1973, v **Bona Espero** bydlelo dvacet pět chlapců a děvčat. Vyšlo najevo, že dva v noci uprchli. Následující den byli nalezeni. Jeden z uprchlíků byl *Luis*. Nyní provádí turisty v národním parku, často používá k tomu **esperanto**, tak proto je teď znám jako *Ludoviko*.

Kolik mu bylo let?

Neexistoval o tom žádný dokument. Neměl otce a když se ptali matky, kdy se chlapec narodil, odpovídala: *Dvacátého třetího května*. Nakonec mu vystavili rodný list s předpokládaným datem, nepochybně nesprávným. Naparoval se, že se ožení, podle vzezření byl dospělým mužem, ale nemohl, protože podle rodného listu byl příliš mladý. *Luis* se pilně učil a dosáhl důstojného povolání a společenské pozice. Je tajemníkem odpovědným za městské zahrady, předtím plnil funkci obecního poradce, a jak bylo řečeno, je oficiálním průvodcem v Národním parku. Ale je znám také pro své lidumilné aktivity. O Vánocích objíždí kraj se svým cirkusem a rozdává dárky chudým dětem. Pochopitelně ve svém cestovním plánu nikdy nezapomene na **Bona Espero**. Obvykle říká: *Tím že pomáhám dětem na různých místech, tím splácím svůj dluh vůči Bona Espero*.

Blíží se Vánoce 2006. V Bona Espero vládne nezvyklé ticho. Část žáků odešla, vrátí se koncem ledna, kdy v Brazílii začíná nový školní rok. Na místě zůstalo jen osm dětí. Nelson, osmiletý chlapec mne vytrvale následuje a pořád prosí, abych s ním hrál šachy. Ursulo, řekněte nám, proč i on neodešel za svými rodiči?

Protože jeho rodiče ztratili právo se s ním stýkat, stejně jako s jeho dvěma bratry, *Eliem a Rodolfem*.

Ta žena, která se tu objevila včera večer, to byla jeho matka?

Ano, ale byla tu tajně a brzy pravděpodobně zmizí na dvacet tři let, protože je odsouzena na tak dlouhé vězení. Rozsudek jí zbavuje práva na všech sedm dětí. Důvod vás možná bude šokovat, ale už jsme si přivykli na takové příběhy během více jak tří desetiletí naší činnosti na tomto bodě naší planety.

Co udělala?

Nic! Právě proto byla obviněna a odsouzena jako spoluvinič zločinu svého manžela, protože to trpně snášela. Matka nereagovala, když její manžel znásilňoval vlastní dceru. Nejen že otec jí zneužíval, ale také dopustil, aby jeho opilí kolegové dělali totéž. Tuto hroznou scénu sledovala nejen matka, ale také všechny ostatní děti. Zločin by byl pravděpodobně navždy skryt, kdyby nejstarší syn nezburcoval sousedy. Ti informovali policii. Všichni viníci byli uvězněni. Otec společně se svými kumpány byl odsouzen na dvacet tři let vězení a matka na devatenáct. Jako výsledek odvolacího řízení se její trest zvýšil také na dvacet tři let. Nyní podala odvolání organizace za ženská práva a možná se podaří trest zmírnit. Rozsudek ještě nenabyl platnosti, proto je ta žena ještě na svobodě.

Proč matka nebránila svou trpící dceru?

Bála se, že jí manžel zabije a tak by její děti zůstaly bez jakékoli ochrany. Výsledkem je, že tyto děti formálně už nemají žádné rodiče. **Bona Espero (=Dobrá Naděje)** chtěla přijmout všech sedm dětí, ale to přesahovalo naše možnosti. Hlídáme si naši zásadu mít v domově tolik dětí, na které jsou zajištěny finanční prostředky. Tři z těch dětí byly zařazeny do procedury k adopci. Ubohé devítileté holčičce se dostává zvláštní péče. Během soudního procesu vysvitlo, že holčička byla zneužívána od svých sedmi let a i její dvě ještě mladší sestry. Náš úkol je teď vyvážit psychiku tří bratrů. *Rodolfo*, skutečný hrdina této chmurné události, se chvěje strachem, protože ho dostihly zvěsti, že otec přísahal pomstu. Nebezpečí je reálné. Místní věznice nemá dostatek peněz, aby uživila své vězně. Brzy se může stát, že odpovědný soudce bude muset nařídit, aby propustili vězně pro nedostatek potravin.

A ostatních pět dětí, například Simon, proč zůstal v Bona Espero, přestože je prázdninové období?

Simonovi je 11 let. Okresní prokurátor požádal, aby ho **Bona Espero** přijalo. Teprve tady chlapec poprvé ve svém životě usedl do školní lavice. Dříve byl svým otcem využíván jako dělník při výrobě

dřevěného uhlí. V našem kraji je půda neúrodná, ale je vhodná pro pěstování eukalyptů, které rychle rostou. Hodně lidí se zabývá výrobou dřevěného uhlí, které je potřeba k opékání masa v restauracích a domovech boháčů. *Simon* je moudrý chlapec, pochopil svou šanci a dychtivě se učí, během jednoho roku dosáhl vědomostí, které mají jeho vrstevníci v našem regionu.

Mluví esperantsky.

A zkoušel jste si popovídat s *Pedrem*? Ten přišel sem před pěti měsíci jako analfabet, představte si, ve věku dvanácti let. Byl typickým dítětem ulice, vycházel denně z chatrče svého často opilého otce, vracel se domů, anebo nevracel, žil samostatně. Jak? Nechceme se ho ptát na jeho minulost. Dělá úžasné pokroky, je inteligentní, sympatický, nápomocný. Také *Roberta* a *Naiara* s námi stráví Vánoce a celé volné období. Prokurátor poslal obě dívky do **Dobré Naděje** v září 2006. Podle rodných listů jsou to jedenáctiletá dvojčata, přesto je mezi nimi nápadný rozdíl. Nežřídka se stává, že rodiče nezaregistrují své děti hned po porodu, což je trestné, proto pak obvykle registrují několik dětí jako „dvojčata“. V tomto regionu je narození miminka obvykle problémem matky. Někdy neví, kdo je skutečný otec a i když to ví, moc jí to nepomůže. Muži obvykle ignorují důsledky svého otcovství. Záležitost se stává beznadějná, když i matka je nezodpovědná. Zcela vůbec neznáme rodiče dětí, o kterých teď právě hovoříme. Nedali doteď žádný signál zájmu. S výjimkou té odsouzené matky.

Proč prokurátor poslal ta dvojčata do Bona Espero?

Protože mají matku, které nevalil fakt, že je soused sexuálně zneužívá. Nakonec byl zločinec uvězněn, ale problém neskončil, právě uprchl z vězení.

Jsou takovéto drastické případy specifické pro tuto dobu, nebo se to samé dělo v minulosti?

Před naším příchodem státní justice sem často posílala dospívající delikventy. Tehdejší správci dětského domova **Bona Espero**, pro nedostatek finančních prostředků, podepsali dohodu s příslušnou státní institucí. Jak známo, dorostenci byli a jsou využíváni ke kriminálním činům, zvláště ke krádežím. Snadno všude prosáknou a v případě neúspěchu nemohou být trestáni, ale jsou pouze dáni na převýchovu do polepšovny. **Bona Espero**, jako izolované místo, bylo vhodné tomuto účelu, ale to nebylo dobré pro naši instituci. Podle našich vědomostí, tyto "klienti" **Dobré Naděje** často poskvrňovali prestiž domova dalším zaplétáním se do trestných činů.

Co je základní cíl dětského domova Bona Espero (=Dobrá Naděje) na tomto - jak jste řekla - bodě na naší planetě?

Když jsme začali vést tuto instituci v roce 1974, tak se situace začala postupně měnit. **Bona Espero** se zbavilo svého převýchovného programu propojeného se státní justicí, ale úkol, který stanovili zakladatelé, a který zcela motivoval naše rozhodnutí být dobrovolníky ve třetím světě pokračoval. Jednalo se o konkrétní pomoc chudým, ale ne formou jednorázových dáreků nebo potravinových zbytků smetených ze stolů. V té době se v bohatých zemích hovořilo o pomoci třetímu světu, bez konkrétního užitku. Bombasticky se opakovaly konference, které stály více, než skutečná pomoc. Na mne udělal dojem výrok známého brazilského ekonoma *Josué de Castro*: *Chudákovi nedávejte rybu, ale udici*. A vzdělávání jsme chápali jako tu udici.

A Bona Espero je právě ta správná instituce na správném místě?

Evidentně. Za prvé nás uhodila do očí netečnost místního obyvatelstva. Lidé vegetovali v hluboké bídě bez jakékoli iniciativy. Jasný symptom negramotnosti. Představte si vesničany, kteří trpí hladem! Pěstují maniok, fazole, a to je vše; neznají chleba, neznají zeleninu; jsou vyhublí na kost, už v mládí bez zubů, protože jejich strava je nedostatečná a nekvalitní. Vyrábějí si málo potravin, ale mnoho dětí, které od svého narození trpí nedostatečnou výživou. V tomto regionu se jednotlivé farmičky nalézají ve velkých vzdálenostech jedna od druhé. Když jsme přijeli, bylo v tomto obrovském regionu pouze jedno městečko, fakticky vesnice, v jediném *municipiu* (ekvivalent území naší střediskové obce a přilehlého území) o rozloze dva tisíce pět set kilometrů čtverečních.